*(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen V osastoa soveltamalla annetut säädökset)*

# NEUVOSTON YHTEINEN KANTA
## 18 päivältä syyskuuta 2000,
## Ruandasta

(2000/558/YUTP)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 15 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Neuvosto määritteli yhteisellä kannalla 1999/452/YUTP [1] Ruandaa koskevat Euroopan unionin tavoitteet ja painopisteet.

(2) Neuvosto yhteisellä toiminnalla 96/250/YUTP [2] nimitti erikoislähettilään Afrikan suurten järvien alueelle.

(3) Ruandassa vuoden 1999 jälkeen tapahtunut kehitys huomioon ottaen yhteinen kanta 1999/452/YUTP olisi saatettava ajan tasalle,

ON MÄÄRITELLYT TÄMÄN YHTEISEN KANNAN:

*1 artikla*

Euroopan unionin tavoitteina ja painopisteinä suhteissa Ruandaan on edistää, jouduttaa ja tukea käynnissä olevaa prosessia, johon kuuluu

a) kansanmurhasta toipuminen ja kansallisen sovinnon edistäminen;

b) jälleenrakentaminen ja kehitys;

c) ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojelu ja edistäminen;

d) demokratiaan siirtyminen.

Siltä osin kuin alueellinen epävakaus voi uhata näiden tavoitteiden saavuttamista, Euroopan unioni kannustaa Ruandan hallitusta kuten muitakin tällä alueella esiintyvien konfliktien osapuolia, myötävaikuttamaan etenkin ulkopolitiikkansa avulla alueellisen vakauden saavuttamiseen.

*2 artikla*

Euroopan unioni vahvistaa, että 1 artiklassa tarkoitetuilla aloilla tapahtuva edistyminen on pääasiassa Ruandan hallituksen vastuulla. Ruandan hallituksen ponnistelujen tukemiseksi ja edistämiseksi Euroopan unioni jatkaa rakentavaa ja kriittistä vuoropuhelua sen kanssa muun muassa Afrikan suurten järvien alueelle nimetyn erikoislähettiläänsä välityksellä seuraavien säännösten pohjalta.

*3 artikla*

Ruandan hallituksen alueellisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta Euroopan unioni

a) kehottaa Ruandan hallitusta noudattamaan sitoumuksia, joita se on tehnyt esimerkiksi Lusakassa (heinäkuussa 1999) ja Kampalassa (huhtikuussa 2000) Kongon demokraattisen tasavallan kriisin rauhanomaiseksi ja nopeaksi ratkaisemiseksi neuvotteluteitse, ja noudattamaan turvallisuusneuvoston asiaa koskevia päätöslauselmia, erityisesti 16 päivänä kesäkuuta 2000 päivättyä päätöslauselmaa 1304;

b) pitää tärkeänä sitä, että Kongon demokraattisessa tasavallassa olevat ruandalaiset joukot, samoin kuin muut sotaa käyvät osapuolet, noudattavat kansainvälisen humanitaarisen oikeuden sekä ihmisoikeuksien suojelemisen mukaisia velvoitteitaan.

*4 artikla*

Ruandan sisäisen tilanteen osalta Euroopan unionin pyrkimykset perustuvat seuraaviin periaatteisiin:

a) Sovinnon ja vallan jakamisen osalta Euroopan unioni edistää ja tukee sovinnon aikaansaamista kaikkien Ruandassa ja maan ulkopuolella olevien ruandalaisten kesken kaikkien väkivaltaa ja kansanmurhaa vastustavien ryhmien välisen vuoropuhelun avulla. Vuoropuhelussa olisi keskityttävä vallan jakamiseen, kansalliseen jälleenrakentamiseen ja vähemmistöjen suojelemiseen. Euroopan unioni pitää tältä osin tärkeänä, että sovinnon ja kansallisen yhtenäisyyden komitea on riippumaton, että se edustaa hyvin Ruandan yhteiskuntaa ja että sillä on selkeästi määritelty toimintaohjelma, jota Euroopan unioni voi mahdollisesti tukea.

[1] EYVL L 178, 14.7.1999, s. 1.
[2] EYVL L 87, 4.4.1996, s. 1, yhteinen kanta sellaisena kuin se on voimassaoloajaltaan viimeksi jatkettuna yhteisellä kannalla 2000/347/YUTP (EYVL L 122, 24.5.2000, s. 6).

b) Demokratisoitumiskehityksen osalta Euroopan unioni

— korostaa, että on tärkeää kunnioittaa Ruandan peruslaissa, muun muassa Arushan sopimuksissa, säädettyä poliittista tasapainoa. Euroopan unioni kannustaa Ruandan hallitusta ja niitä viranomaisia, joiden tehtävänä on laatia uusi perustuslaki, jonka tarkoituksena on luoda maahan uudet institutionaaliset puitteet ja varmistaa ruandalaisten kansalaisoikeuksien ja poliittisten oikeuksien tehokas suojeleminen, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden säilyttäminen sekä perusvapauksien ja -oikeuksien turvaaminen,

— kannustaa Ruandan hallitusta tarkentamaan demokratisoitumisaikatauluaan ja valmistelemaan aktiivisesti niitä eri vaaleja, jotka on määrä järjestää ennen siirtymäkauden päättymistä vuonna 2003. Euroopan unioni kehottaa sitä erityisesti järjestämään mahdollisimman nopeasti hallituksen suunnittelemat kuntatason vaalit, mikä edistäisi väestön osallistumista päätöksentekoon. Tähän liittyen Euroopan unioni kannustaa Ruandan hallitusta huolehtimaan asianmukaisista menettelyistä ja järjestelyistä ja hallinnosta kaikissa näissä vaaleissa. Näillä menettelyillä, joissa otetaan myös huomioon lukutaidottomuusongelma, olisi luotava vaalijärjestelmä, jonka avulla varmistetaan vapaat ja oikeudenmukaiset vaalit ja taataan yhtäläiset oikeudet kaikille ruandalaisille, kansalaisyhteiskunnan osallistuminen, julkinen keskustelu, sananvapaus, koko vaaliprosessin ja vaalilainsäädännön avoimuus, itsenäisen elimen nimeäminen valmistelemaan ja valvomaan vaaliprosessia ja kaikkien yhteiskunnan alojen mahdollisuus ilmaista näkemyksiään. Euroopan unioni tarkastelee mahdollisuuksia tukea kyseisen vaalijärjestelmän toteuttamista,

— kannustaa Ruandan hallitusta jatkamaan vuonna 1999 valittujen paikallisviranomaisten toimivallan ja valtuuksien vahvistamista, jotta varmistettaisiin paikallisen väestön osallistuminen politiikkaan ja kehitykseen, ja on periaatteessa valmis tukemaan näitä prosesseja sopivilla toimenpiteillä,

— kannustaa Ruandan hallitusta tehostamaan ja toteuttamaan toukokuussa 2000 aloitettua hajauttamisprosessia.

c) Oikeusjärjestelmän ja perinteisen ns. ”Gacaca”-oikeuden soveltamisen osalta Euroopan unioni

— korostaa, että on tärkeää vakiinnuttaa oikeuskäytäntö, joka nopeuttaisi sovintoprosessia koko maassa, tunnustaen samalla tehtävän vaikeuden,

— tunnustaa, että ”Gacaca”-järjestelmää voidaan tietyin ehdoin käyttää tähän tarkoitukseen,

— kannustaa Ruandan hallitusta mukauttamaan ”Gacaca”-järjestelmä kansainvälisten ihmisoikeusnormien mukaiseksi,

— kannustaa ”Gacaca”-viranomaisia tekemään armeliaisuudesta toimintansa perusperiaatteen ja turvaamaan lain takaamat oikeudet sekä syytetyille, etenkin puolustuksen ja muutoksenhaun osalta, että asianomistajille,

— tutkii muiden kanssa, millä ehdoin ja keinoin ”Gacaca”-järjestelmän käyttöä voitaisiin mahdollisesti tukea koordinoidusti,

— kannustaa Ruandan viranomaisia jatkamaan väestön ja erityisesti kansanmurhasta eloonjääneiden tietoisuuden lisäämistä näiden periaatteiden hyväksymisen tarpeellisuudesta, jotta samanaikaisesti voitaisiin käsitellä rankaisematta jääneiden tekojen ongelmaa ja saada aikaan käytännön ratkaisu huolestuttavaan ongelmaan, joka johtuu huonoissa vankilaoloissa oikeudenkäyntiä odottavien vankien suuresta määrästä,

— kannustaa Ruandan hallitusta jatkamaan ponnistelujaan vankien määrän vähentämiseksi sekä jatkamaan valistuskampanjaansa muun muassa toteuttamalla nopeammin vuonna 1998 julkistettua päätöstään vapauttaa ne vangit, joiden syyttämiseen ei ole perusteita tai perusteet eivät ole riittäviä,

— tukee Arushassa toimivan kansainvälisen rikostuomioistuimen työtä lisäämällä ponnistelujaan sen takaamiseksi, että kaikki valtiot luovuttavat tuomioistuimelle kaikki sen kansanmurhasta ja muista vakavista kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksista syytteeseen asettamat henkilöt. Euroopan unioni pyrkii edelleen parantamaan tuomioistuimen hallinnollista tehokkuutta, ja

— kannustaa Ruandan tuomioistuimia ja hallitusta osoittamaan äärimmäistä pidättyvyyttä kuolemanrangaistuksen määräämisessä ja täytäntöönpanossa tavoitteena kuolemanrangaistuksen täydellinen lakkauttaminen, ja täyttämään täysimääräisesti kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevasta kansainvälisestä yleissopimuksesta johtuvat velvoitteensa ja noudattamaan muita kuolemanrangaistusta koskevia kansainvälisiä sitoumuksia.

d) Kylien asutuspolitiikan osalta Euroopan unioni kehottaa Ruandan hallitusta jatkamaan tästä asiasta aloittamaansa kriittistä pohdintaa ja toteuttamaan sitä vasta sen jälkeen, kun se on huolellisesti suunniteltu hajautetun ja osallistavan lähestymistavan avulla ja kun sitä ennen on toteutettu siihen vaikutustutkimuksia, koehankkeita ja väestön valistuskampanjoita, sekä varmistamaan maan tasapuolinen uudelleenjako ja käyttö sen välttämiseksi, että turvallisuusnäkökohtien vuoksi kiirehditty uudelleenasutus aiheuttaisi ihmisoikeusloukkauksia ja johtaisi toivottujen vaikutusten sijaan päinvastaisiin tuloksiin ja aiheuttaisi lisää erimielisyyksiä.

e) Ihmisoikeuksien osalta Euroopan unioni

— edistää ja tukee Ruandan hallituksen ponnisteluja kaikkien ruandalaisten ihmisoikeuksien suojelemiseksi ja edistämiseksi muun muassa takaamalla kansallisen ihmisoikeuskomission riippumaton ja tehokas toiminta ja jatkamalla yhteistyötä Euroopan ihmisoikeustoimikunnan erityisedustajan ja Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeusvaltuutetun kanssa,

— kannustaa kansallista ihmisoikeuskomissiota jatkamaan yhteistoimintaa asianomaisten valtioista riippumattomien järjestöjen kanssa ja toteuttamaan viipymättä toimintaohjelmansa, johon Euroopan unioni voi mahdollisesti osallistua.

f) Taloudellisen kehityksen ja yhteistyön osalta Euroopan unioni tukee edelleen Ruandan hallituksen ponnisteluja koko väestön eduksi koituvan taloudellisen kehityksen edistämiseksi ja makrotaloudellisesta edistymisestä koituvan hyödyn ulottamisesta mahdollisimman monille, koska se katsoo, että nämä ponnistelut edistävät rauhaa ja vakautta. Euroopan unioni kehottaa sitä erityisesti lisäponnisteluihin hyvän hallintotavan edistämiseksi.

Euroopan unioni toteaa, että ruandalaisia on edelleen Kongon demokraattisessa tasavallassa, mitä ruandalaiset perustelevat turvallisuusnäkökohdilla, ja katsoo, että Ruandan hallituksen eleet Kongon demokraattisen tasavallan konfliktin rauhanomaiseksi ratkaisemiseksi Lusakan ja Kampalan sopimusten mukaisesti sekä turvallisuusneuvoston asiaan liittyvien päätöslauselmien, erityisesti päätöslauselman 1304, mukaisesti vaikuttavat Euroopan unionin ja Ruandan välisten yhteistyösuhteiden laatuun. Asianomaisten tahojen toteuttama yksityiskohtainen tarkastelu voi kuitenkin vielä vaikuttaa asiaan.

g) Kansanmurhasta eloonjääneiden, kotiutettujen sotilaiden ja kaikkien muiden kotiseudultaan siirtymään joutuneiden henkilöiden Ruandan yhteiskuntaan uudelleen sopeuttamisen osalta Euroopan unioni kannustaa ja tukee niitä Ruandan hallituksen ponnisteluja, joilla pyritään helpottamaan tätä prosessia, muun muassa tekemällä yhteistyötä asianomaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Euroopan unioni on vakuuttunut siitä, että Kongon demokraattiseen tasavaltaan vetäytyneitä ruandalaisia aseistautuneita ryhmiä koskevaa kysymystä ei voida ratkaista sotilaallisesti. Se vaatii kaikkia alueen valtioita pidättymään näiden ryhmien sotilaallisesta tukemisesta. Se kehottaa Ruandan viranomaisia toteuttamaan pysyvämmin ja näkyvämmin aiemmin ilmaisemaansa sitoumusta taata turvallinen paluu Ruandaan niille Kongon demokraattisessa tasavallassa taisteleville ruandalaisille kapinallisille, joita ei syytetä kansanmurhasta tai sotarikoksista. Euroopan unioni on valmis osallistumaan taloudelliseen ja sosiaaliseen sopeuttamiseen tähtäävien ohjelmien toteuttamiseen.

*5 artikla*

Neuvosto toteaa, että komission tarkoituksena on kohdistaa toimintansa tämän yhteisen kannan tavoitteiden ja painopistealojen toteuttamiseen tarvittaessa asianmukaisen yhteisön toimenpitein.

*6 artikla*

Tämän yhteisen kannan täytäntöönpanossa Euroopan unioni toimii tiiviissä yhteistyössä Yhdistyneiden Kansakuntien, Afrikan yhtenäisyysjärjestön ja muiden asiaan kuuluvien järjestöjen kanssa.

*7 artikla*

Tämän yhteisen kannan täytäntöönpanoa seurataan säännöllisesti. Yhteistä kantaa tarkistetaan 12 kuukauden kuluessa.

*8 artikla*

Tämä yhteinen kanta korvaa 12 päivänä heinäkuuta 1999 hyväksytyn yhteisen kannan 1999/452/YUTP.

*9 artikla*

Tätä yhteistä kantaa noudatetaan päivästä, jona se hyväksytään.

*10 artikla*

Tämä yhteinen kanta julkaistaan virallisessa lehdessä.

Tehty Brysselissä 18 päivänä syyskuuta 2000.

*Neuvoston puolesta*

*Puheenjohtaja*

H. VÉDRINE